רבינו נסים יום טוב פרק שני ביצה

(יז:–יח.) י

עין משפט נר מצוה

תתפב

שאני הערמה דאחמירו ביה רבנן טפי ממזיר. לעולם עבר ואפה מותר והערמה לא דמי למזיד דלחמירו רבנן בהערמה דהכא טפי ממזיר דלאו מזיד עבר על דברי חכמים ואין מחמירים לומדין ממנו דעבריין מוסדין אותו והוא עצמו פעמים יתן אל לבו לקיים מצות עירוב אבל מערים סבור לעשות בהיתר ולא יבוא אל לבו לחזור ולומדין ממנו ומעקר תורת עירוב הלכך קנסוהו רבנן: **ולא אפשט בעיין.** וספיקא דרבנן הוא ולקולא: **על מה נחלקו על דג וביצה שעליו שב"ש אומרים שני תבשילין.** לריך וזה כתבשיל אחד הוא ובטל לגבייהו ובה"ג דיו בתבשיל אחד כזה:

אמר רבא הלכתא כתנא דידן ואליבא דב"ה. כתב ר"ת ז"ל נפקר היאך דעבוכי תבשילין לריכין שתי תבשיל והא לתפלינו ג"ם וב"ה כתבשיל אחד דמי אם לריך תבשיל אחד אי שני תבשילין היינו משום דב"ש סברי דבעי תבשיל אחד לגלי ותבשיל אחד לקדרה דלעב"ג לגלי הוי גלי ממש מכל מקום הא ליכא זכר לגבי מבשילין וב"ה סברי לריכין לכוותו בכלל בשול ניהו בתבשיל אחד סגי אבל פת לפלינו ג"ם מודו דבעינן לתפייה ליתא בכלל תבשיל כדמוכח בפ' אין מעמידין (דף לה:) דשמי גזירות הוו בשל נכרים והניח רליה לזה מדאמרינן בגמרא נכרים פרקין ותנא מייתי ליה מהכא את אבר תאפו ואת כולו על האפוי ואין וכו' אין תופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל משמע מהניח דפת ותבשיל בעינא ולילא מהן דפליג עליה ואין זו רליה לרבי אליעזר שמוהי הוא מדב"ם וג"ם הכי סבירא להו כדאמר חנניא מהניח אליבייהו דגמרא והא פליג ר' יהושע עליה דרבי אליעזר

ואפה אסור ודחי רב אשי שאני הערמה דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד ולא איפשיטא בעיין: בש"א שני תבשילין וכו': **מתני'** דלא כי האי תנא דתניא אמר רשב"א לא נחלקו ב"ש וב"ה על שני תבשילין שצריך על מה נחלקו על דג וביצה שעליו שב"א שני תבשילין וב"ה אומרים תבשיל אחד אמר רבא הלכה כתנא דידן ואליבא דב"ה דאמרי לא צריך אלא תבשיל אחד: אכלו או שאבד לא יבשל עליו לכתחילה אמר אביי נקטינן התחיל א בעיסתו ונאכל עירובו גומר: **מתני'** חל להיות אחר השבת ב"ש אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת ובה"א כלים מלפני השבת ואדם בשבת: **גמ'** דכולי עלמא מיהת כלים בשבת לא מאי טעמא אמר רב יוסף גזרה משום ב סחיטה תינח כלים דבני סחיטה נינהו כלים דלאו בני סחיטה נינהו מאי איכא למימר גזירה הני אטו הני רב ביבי אמר גזירה שמא ישהא תניא כותיה דרב ביבי כלי שנטמא מערב יום טוב אין מטבילין אותו ביום טוב

רש"י

שאני הערמה. כלומר לעולם עבר ואפה מותר והערמה היינו רליה לגבי מזיד דליכא למימר לחמורי רבנן בהערמה להכא טפי ממזיד דלאו מזיד עבר על דברי חכמים ואין מחמירים לומדין היימנו ואין עלמו פעמים משיב אל לבו וכו' ושוכח מותר עירוב אבל מערים סבר לעשות בהיתר ולא יבא אל לבו לחזור ועקור מותר עירוב לכך קנסו רבנן: **שב"ש לריך שני תבשילין.** וה תבשיל אחד הוא להציפה בטלה לגבי הדג. **וב"ה אומרים.** די בתבשיל אחד כזה: **ספיקא דעיפא.** לאפוקה ולתקנה ע"י עירוב ונחנך יגמור הכל: **מתני' מטבילין.** כל הלריך טבילה בין מדם בין כלים מלפני השבת דקי"ל מייב אדם לטהר עלמו קודם שבת כדרגל וכשבאלתם לא תגעו וקא יהיב מוקי לה ברגל ולכך יטביל מעיו"ט דאסור להטביל

מיהת כלים בשבת לא מאי טעמא אמר רב יוסף גזרה משום ב סחיטה תינח כלים דבני סחיטה נינהו כלים דלאו בני סחיטה נינהו מאי איכא למימר גזירה הני אטו הני רב ביבי אמר גזירה שמא ישהא תניא כותיה דרב ביבי כלי שנטמא מערב יום טוב אין מטבילין אותו ביום טוב

בירושלמי דהכי איתא התם ר' אליעזר אומר תופין על האפוי ומבשלין על המבושל ורבי יהושע אומר תופין על המבושל מאי טעמיה דרבי אליעזר דכתיב את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מ"ט דרבי יהושע דכתיב ואת אשר תבשלו בשלו ומדרין לעיל מן אשר תבשלו בשלו על המבושל מאי טעמיה דרבי אליעזר משום דלא לתיתי לרבי יהושע ולימא לך מדכתיב את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מ"ט דרבי יהושע דכתיב ואת אשר תבשלו בשלו ומדרין לעיל מן אשר תאפו אפו על האפוי ומבשלין